Møde i Kystvandråd – Odense Fjord

7. maj 2026 kl. 9.00 – 12.00

Syddansk Universitet

Deltagerliste:

Grønne organisationer

Kjeld Sandby (Danmarks Naturfredningsforening)
Leo Jensen (Danmarks Naturfredningsforening)
Lars Udengaard (Danmarks Jægerforbund)
Torben Andersen (Danmarks Jægerforbund)
Per Arne Simonsen (Friluftsrådet)

Erhvervsorganisationer

Lars Iversen (L&F Centrovice)

Forsyningsselskaber/kommunalt ejede selskaber

Troels Kærgaard Bjerre (VandCenter Syd)
Rikke Hansen (VandCenter Syd)
Klaus Hougaard (Fjernvarme Fyn)
Rasmus Olsen (Odense Renovation)
Jakob Kjær Rasmussen (Odense Havn)

Andre

Michael Sørensen (Kerteminde Kommune)
Jens Hovgaard Bjerg (Odense Kommune)
Mads Arreborg Olsen (Odense Kommune)
Mogens Flindt (SDU)
Paula Canal-Vergés (SDU)
Mathias Maj Slott (SDU)
Søren Karl Lücking (SDU)
Sara Egemose (SDU)
Flemming Gertz (SEGES)
Majken Meldorf Deichmann (SEGES) (Online)
Uffe Linneberg Gangelhof (3partner)
Mark V. Eriksen (Odense Fjord Samarbejdet)
Amalie Hviid Bartholdy (Odense Fjord Samarbejdet)
Kristoffer Lyng (Odense Fjord Samarbejdet)

Afbud

Danmarks Sportsfiskerforbund
Dansk Ornitologisk Forening
HJ Hansen
Nordfyns Kommune
Faaborg-Midtfyn Kommune
Assens Kommune
Dansk Gartneri
Marius Pedersen

Møde i Kystvandråd

7. maj 2026 kl. 9.00 - 12.00,

Syddansk Universitet, lokale O96 (Ø6-205b-1)

Dagsorden

1 Indstilling: Godkendelse af referat

Referat fra mødet i Kystvandråd – Odense Fjord d. 3. februar 2026 findes på web: https://odensefjordsamarbejdet.dk/kystvandraad

Beslutning
Referatet blev godkendt uden indvendinger.

2 Orientering: Fremdriften i Kystvandrådets forsøgsprojekt "Forbedret design af vådområder"

Kystvandrådet fik i 2025 tilsagn om at gennemføre et forsøgsprojekt om vådområdedesign. Konkret skal der foretages målinger af blandt andet ilt i vandløb i umiddelbar nærhed af vådområder. Formålet er at højne vidensniveauet, så der kan laves de bedst mulige vådområder.

Viceinstitutleder fra Biologisk Institut på SDU, Sara Egemose, deltog på mødet og gav status på fremdriften i projektet.

Status på "Forbedret design af vådområder" (forsøgsprojektet 2025)
Sara Egemose (SDU) gav en orientering om fremdriften i forsøgsprojektet. Præsentationen fremgår af bilag 1. Udover Rådet involverer projektet SDU, Aarhus Universitet, WaterITech, VandCenter Syd samt de respektive kommuner.

Projektet bygger videre på et pilotprojekt igangsat af SDU og VandCenter Syd, efter at der var observeret problemer med iltsvind i Stavids Å. Pilotprojektet lykkedes med at lokalisere udfordringen, men gav imidlertid flere spørgsmål end svar. Forsøgsprojektet muliggør, at der kan opklares, hvilke typer vådområder der er mest udsatte, hvor på strækningen problemet opstår, og hvad der kan gøres for at undgå eller afbøde det.

Et måleprogram vil blive opsat ved vådområder i Skovmøllen, Højbjergafløbet, Lindholm Mose, Åsemosen og Stavids Å. VandCenter Syd opstiller målestationer i Stavids Å, mens WaterITech varetager monitorering i de øvrige områder. Assens Kommune har finansieret opstilling af en ekstra målestation ved Åsemosen. Opmålingsprogrammet for Stavids Å har været igangsat siden marts, mens de

resterende stationer opsættes i maj måned. Sammenlagt vil monitoreringen løbe over to somre frem til august 2027.

Bemærkninger på mødet

- Det blev bemærket, at målinger af næringsstoffer ville være værdifulde, da de ville kunne adskille, hvorvidt ilten forbruges ved geniltning eller ved omsætning af organisk materiale – og dermed bidrage til en bedre forståelse af de processer, der driver metabolismen i vandløbene. Hertil oplyste Sara Egemose (SDU), at projektet har et begrænset budget, men at sådanne målinger vil være værdifulde.
- Der blev efterspurgt en visualisering af, hvor vådområderne er placeret i forhold til målestationerne.

3 Orientering: Status på kystvandrådets øvrige arbejdspakker

Rådet fik en status på fremdriften i arbejdspakke 1 og 2 ved hhv. SDU og SEGES Innovation

Status på arbejdspakke 1
Paula Canal-Vergés (SDU) gav kort status på Arbejdspakke 1, som omhandler nærmere undersøgelse af årsagerne til forhøjede næringsstofværdier i den østlige del af Seden Strand.

I projektet vil der blandt andet foretages kontinuerlige målinger af vandstand og vandprøvetagning nær udmundingen af Vejrup Å, mhp. at beregne transport af næringsstoffer og massebalance. Til supplement til arbejdspakken vil specialestuderende og studentermedhjælper Matthias Maj Slott (SDU) foretage tidvise kemiske og flow målinger opstrøms i Vejrup Å og dens forgreninger. Placeringen af disse målinger fremgår af bilag 2.

Der forventes, at de første foreløbige resultater kan være klar til august. Opmålingsarbejdet forventes afsluttet marts 2027.

Status på arbejdspakke 2
Flemming Gertz (SEGES Innovation) gav en kort status på arbejdspakke 2, som omhandler udvikling af værktøjer, der skal understøtte hurtig og storskala implementering af vådområdeindsatsen. Præsentationen fremgår af bilag 3. Arbejdet foretages i samarbejde med Envidan og omfatter teknisk udredning, involverende processer, udarbejdelse af et samlet koncept samt afklaring af juridiske rammer.

Arbejdet vil særligt kortlægge ådalene ud fra højdeforhold og afvandingsklasser og forholde sig til beskyttelsesklasser, med henblik på et samlet billede af, hvor en bevægelse mod nær-naturlig hydrologi vil være mulig og hensigtsmæssig. Projektet vil skabe forståelse af de naturdilemmaer, der opstår, når beskyttet natur omdannes til anden natur i takt med, at de hydrologiske forhold ændres, og vil i den

sammenhæng forsøge at forholde sig til de juridiske rammer, herunder EU's naturgenopretningsforordning og den danske udmøntning af denne. Slutproduktet vil blandt andet blive en række principper for implementering.

Der planlægges en workshop med kommunerne, Rådet og eventuelt konsulenter. Workshoppen afholdes som en hel eller halv dag i perioden 24.-26. august – afhængigt af om der indgår en felttur. Inden workshoppen udvælges en række pilotområder som cases. Der efterspørges tilbagemeldinger på, om de mulige datoer er gennemførlige, samt om der er præferencer til workshoppens varighed.

Bemærkninger på mødet

- Rådet drøftede de udfordringer, der er forbundet med at forholde sig til paragraf 3-beskyttet natur i arbejdet. Det blev bemærket, at en del af de udpegede paragraf 3-områder i ådalene er udpeget på baggrund af deres naturværdi og ikke deres naturlighed, og at det vil kræve en vis smidighed fra myndighedernes side, hvis der skal nås i mål med nær-naturlig hydrologi og samtidigt sikre de nuværende arealer med høj naturværdi. Dette gælder både for de lysåbne arealer og for skovene. I den forbindelse blev det foreslået, at dialog med myndighederne bør indgå i arbejdet.

  Derudover blev det oplyst, at SGAV har retningslinjer for, hvordan der skal forholdes til paragraf 3-beskyttet natur i vådområdeprojekter.

  Fra et naturbeskyttelsesperspektiv blev det påpeget, at det kan blive en stor udfordring at nå frem til konsensus, og at meget sandsynligvis vil afhænge af, hvor eventuelle erstatningsområder kommer til at ligge og deres naturpotentiale.
- Paula Canal-Vergés (SDU) introducerede arbejdet foretaget i EU-projektet Arcadia vedrørende et konceptuelt system for økosystemfunktioner og -services. Flemming Gertz (SEGES Innovation) foreslog, at et fælles møde herom vil være oplagt.
- I forbindelse med planlægningen af workshoppen i august blev det bemærket, at:
  - den 25. august er der Grønt Topmøde i Odense Kommune
  - den 26.-28. august afholdes der international Arcadia-konference på SDU
  - samt den 24-28. august er der SERE2026 i Brest

  Desuden blev der anbefalet en hel frem for en halv dag.

4 Drøftelse: Forsøgsprojektpuljen

Onsdag d. 8. april modtog Kystvandrådet afslag på ansøgningen "Sand-capping som forudsætning for automatiseret ålegræsudplantning ved Firtalsdæmningen i Odense Fjord".

Afslaget og styrelsens begrundelse fremgår af bilag 4.

Mens puljen i år var på 7 mio. kr., forventes puljen i 2027 at være på ca. 8 mio. kr. Styrelsen er blevet anbefalet at åbne puljen i efteråret, så midler kan udmøntes og projekter kan igangsættes lige efter årsskiftet. Alle arbejdspakker skal være gennemført og afrapporteret i september 2027. Dermed er projektperioden for den sidste runde af forsøgsprojektpuljen relativt kort.

Kystvandrådet drøftede ønsket om at søge næste pulje samt idéer til, hvad et projekt i så fald skal indeholde.

Afslag og den kommende pulje
Mark V. Eriksen (Odense Fjord Samarbejdet) havde været i yderligere dialog med Styrelsen og gav en uddybning af årsagerne til afslaget. Styrelsen begrundede afslaget med, at puljen havde modtaget en overansøgning, og at de i prioriteringen havde valgt at støtte projekter med fokus på kvælstofreduktion, da dette vurderes at være den mest betydende presfaktor for målopfyldelse. Derudover lagde Styrelsen vægt på, at sand-capping og ålegræsudplantning allerede tidligere er afprøvet i Odense Fjord, og at projektet derfor i mindre grad matcher hensigterne med forsøgsprojektpuljen. Sidstnævnte begrundelse er Rådet uforstående over for, da projektet netop forsøgte at afprøve innovative metoder til automatiseret ålegræsudplantning.

En oversigt over godkendte forsøgsprojekter fra landets andre Kystvandråd kan findes på Styrelsens hjemmeside og af bilag 5.

Qua det korte aftræk af projektet og den potentielle korte frist for udarbejdelsen af næste ansøgning, blev der lagt op til at Rådet drøfter idéforslag til den kommende ansøgningsrunde.

Bemærkninger på mødet
- Mogens Flindt (SDU) oplyste, at Rune Steinfurth (SDU) har indsendt en ansøgning til fonden Seabreak vedrørende etablering af flere hektar sand-cap i Egensedybet, og at dette potentielt kan fungere som et supplement til et kommende forsøgsprojekt. Han tilføjede yderligere, at SDU's seneste forsøg med ålegræsfrø har vist lovende resultater ift. tidligere udfordringer med fastgørelse af frøene til bunden.
- Flemming Gertz (SEGES Innovation) foreslog, at indsatsprogrammet (punkt 5) bør indeholde en forespørgsel om forlængelse af Kystvandrådets arbejde – herved kan det også bidrage til at sikre en længere projektperiode for et potentielt kommende forsøgsprojekt.

Handling
- Det blev besluttet at fortsætte drøftelserne om idéer til en ny ansøgning ved næste møde i Kystvandrådet.

5 Drøftelse: Indsatsprogram

Mandag d. 13. april godkendte Kystvandrådet, at 3partner i samarbejde med SEGES Innovation og SDU udarbejder et Indsatsprogram for kystvandet. Indsatsprogrammet har frist 1. juni og er Kystvandrådets mulighed for at byde ind i de kommende vandområdeplaner, der efter planen skal gælde fra 2028.

Indsatsprogrammet bliver finansieret af ekstraordinære bidrag fra VandCenter Syd, L&F Centrovice og rådets fem kommuner. Det godkendte oplæg findes i bilag 6.

På mødet gav de tre rådgivere – anført af Uffe Gangelhof fra 3partner – give status og drøfte arbejdet med Kystvandrådet. Efterfølgende præsenterede Odense Fjord Samarbejdets sekretariat inddragelsesprocessen frem mod indsendelsesfristen.

Status på indsatsprogrammet
Uffe Gangelhof (3partner) gav en overordnet status på arbejdet med indsatsprogrammet med bidrag fra Majken Meldorf Deichmann (SEGES Innovation) vedrørende analysen af de forventede effekter af omlægningsplanen. Præsentationen fremgår af bilag 7.

Indsatsprogrammet er Kystvandrådets mulighed for at udarbejde et alternativt forslag til målopfyldelse inden for det fastsatte indsatskrav, som indsendes til SGAV som input til udarbejdelsen af Vandområdeplan 4. Rådet har et solidt vidensbaseret fundament fra de målinger og analyser, der historisk er foretaget i regi af Rådet og Odense Fjord Samarbejdet.

Indsatsprogrammet tager afsæt i et genbesøg af Kystvandrådsrapporten fra 2023 og suppleres med blandt andet en følsomhedsanalyse af omlægningsplanen, en vurdering af rækkefølger og tidslighed i omlægningsplanen samt opdaterede data for punktkilder. Samlet set skal dette pege på områder, hvor indsatserne kan gøres mere effektive.

Majken Meldorf Deichmann (SEGES Innovation) præsenterede en følsomhedsanalyse af omlægningsplanen. Omlægningsplanen indbefatter i alt 348 projekter i oplandet – heraf 45 igangværende og 303 skitseprojekter – svarende til et samlet areal på ca. 18.500 ha. Analysen har særligt fokuseret på ådalene, da det er her den største kvælstofreducerende effekt vurderes at kunne opnås. Der er kun kvantificeret effekter for vådområder og lavbund. Ca. 41% af ådalene er allerede våde, og der kan derfor ikke tilskrives fuld vådlægningseffekt for mange af disse arealer.

Ud fra 24 beregningsscenarier viser resultaterne en noget mere konservativ effekt af omlægningsplanen end den, der tilskrives af SGAV i MARS. Beregningsscenarierne indfrier kun mellem 35-55% af MARS-effekten, og det er alene 10 af de 24 scenarier, der opnår den effekt, som er nødvendig for at overstige indsatskravet fra

Vandområdeplan 3. Analysen påpeger herved, at den ønskede effekt af omlægningsplanen ikke kan forventes.

Vedrørende punktkilder fortsatte Uffe Gangelhof (3partner) med at oplyse, at Ejby Mølle og Nordøst Renseanlæggene har fået tilført skærpede udledningskrav som skal indfries i 2027. Dette er et helårskrav, hvilket er modsat anbefalingen fra Kystvandrådsrapporten, hvor det alene var forårsperioden der blev anbefalet, da det er her effekten på fjorden er størst. Da disse skærpede krav allerede er indrapporteret til VP4 af kommunerne, indgår de ikke i Kystvandrådets indsatsprogram. Ca. 90% af alt spildevand til Odense Fjord er berørt af de skærpede krav. Fokus i indsatsprogrammet vil i stedet være på årstidsvariation og mere effektiv forvaltning, herunder et forslag om vinterreduktioner via forebyggelse af uvedkommende vand på renseanlæggene. Centraliseringer er planlagt til at indgå i VP5 og medtages derfor ikke.

I uge 22 vil Rådet modtage indsatsprogrammet til kommentering. Rådet bedes fremsende kommentarer snarest muligt efter modtagelse, så de kan nå at indgå i eller besvares inden den endelige indsendelse til SGAV.

Desuden er der vedlagt en policy brief i bilag 8 fra TRANSFORM-projektet, som blandt andet berører kystvandrådenes rolle i den kommende vandplanlægning.

Bemærkninger på mødet

- Rådet drøftede effekterne af omlægningsplanen og de forudsætninger, der ligger til grund for beregningerne. Det blev bemærket, at en mere våd og sumpet skovhydrologi potentielt kan have en større kvælstofreducerende effekt end den, der aktuelt er tilskrevet, og at der er mulighed for at inkorporere en faktor for naturlig hydrologi i skovene i effektberegningerne.
- Det blev påpeget, at allerede etablerede vådområder ikke altid fremgår af kortlægningen, og at de våde arealer, der er identificeret i analysen, således kan dække over allerede genoprettede vådområder.
- Det blev påpeget, at der fornyeligt er sket opdateringer i MARS, og om modellen tog højde for dette. Det gør den ikke, men modellen er opsat til at kunne opdateres med de nyeste data.
- Det blev rejst, at når oplandsmodellen opdateres, bør fjordmodellen, som påvirkes af input fra oplandsmodellen, ligeledes blive opdateret. Der blev svaret at der hverken er tid eller midler til dette i denne omgang. Det blev opfordret til, at dette bør prioriteres.

6 Drøftelse: Rekreative perspektiver – indspil til notabene i indsatsprogrammet

På mødet i Kystvandrådet 3. februar 2026 blev det besluttet, at der skulle nedsættes et valgfrit mødeforum for de af rådets medlemmer, som ønskede muligheden for at diskutere de rekreative perspektiver af Kystvandrådets arbejde.

Gruppen består af medlemmer fra Danmarks Naturfredningsforening, Friluftsrådet, Danmarks Jægerforbund, Danmarks Sportsfiskerforbund og Dansk Ornitologisk Forening.

I sammenhæng med indsatsprogrammet ønsker gruppen at udarbejde en række principper for det rekreative perspektiv. Et oplæg til disse principper vil blive præsenteret og drøftet på mødet.

Kort status fra mødeforummet
Lars Udengaard (Danmarks Jægerforbund) gav en kort status på de drøftelser, der har været foretaget i mødeforummet. De indledende perspektiver har særligt omhandlet vigtigheden af at indtænke rekreativitet tidligt i processen, at involvere lokal viden til at styrke natur og oplevelsesværdier, samt at man ved at planlægge for brug også planlægger for beskyttelse – hvor naturen skal sætte rammerne for adgang og brug. Gruppen opstillede følgende principper:

1. Rekreative hensyn bør tænkes ind fra starten
2. Naturen sætter rammerne for adgang
3. Klar formidling skaber ansvarlig brug
4. Lokal viden styrker både natur og oplevelse

Et samlet oplæg til indspillet vil fremgå af indsatsprogrammet.

Bemærkninger på mødet

- Rådet drøftede nogle af de udfordringer, der er forbundet med at sikre, at rekreativitet bliver indtænkt. Fra et kommunalt perspektiv tilføjede Jens Hovgaard Bjerg (Odense Kommune), at det kan være meget vanskeligt at foretage rekreative tiltag i projekter, da det kan medføre, at lodsejere afskrækkes fra projektet og ultimativt sætte hele projektet på spil. I stedet er det et perspektiv, som lodsejere ofte selv skal bringe på banen, før sådanne drøftelser kan finde sted – særligt i mindre projekter. Han fortsatte og efterspurgte metoder eller lignende, der i højere grad kan gøre emnet mindre ømfindtligt i mødet med lodsejere.
- Kjeld Sandby (Danmarks Naturfredningsforening) tilføjede, at ved særligt store områder vil adgang naturligt blive indtænkt, mens det ved mindre områder bliver sværere.

7 Eventuelt

- Mark V. Eriksen (Odense Fjord Samarbejdet) oplyste, at han fremover vil indgå som observatør i møderne i Grøn Trepart, og at han herved i højere grad kan bidrage til at sikre en bedre kobling mellem Grønt Trepart og Kystvandrådet.
- Troels Kærgaard Bjerre (VandCenter Syd) oplyste, at han har fået nyt job, og at han derfor ikke fremover vil være en del af Kystvandrådet og dets arbejde. Rådet takkede Troels for hans bidrag til arbejdet.

Næste møde i Kystvandrådet er den 20. august 2026.